

נספח 1 - ציטוטים של ברל והרצל:

כל אדם יהי חופשי ובלתי־מוגבל באמונתו או בכפירתו, כמו בלאומיותו. ואם יקרה שישבו בתוכנו גם בני אמונה אחרת, בני לאום אחר, נעניק להם הגנת כבוד ושוויון־זכויות חוקי. ("מדינת היהודים").

מובן מאליו שנתייחס בסובלנות ובכבוד לבעלי אמונות אחרות, נגן על רכושם, על כבודם ועל חירותם באמצעי הכפייה הקשים ביותר. גם בכך נשמר מופת נהדר לכל העולם הישן. ("עניין היהודים", כרך א).

ואם יקרה שישבו בתוכנו גם בני אמונה אחרת, בני לאום אחר, נעניק להם הגנת כבוד ושוויון־זכויות חוקי. ("מדינת היהודים")

העיתונות צריכה להיות חופשית, אבל היא צריכה לקיים את כבודה כיצרת דעת קהל וגם לשמור עליו. כך גם תהיה לנו העיתונות ההגונה ביותר בעולם. ("עניין היהודים", כרך א) הספר חפשי, העתון חפשי עד יותר, ויש גם בימה חפשית. איש־השלטון ראוי שיאמר לעצמו: אם אין בכוחי למנוע לגמרי את המגונה בעיני, מוטב לי שלא להפריעו כלל (כתבי הרצל, כרך 6).

הרינו אומר לכם, כי תחזיקו אף אתם בכל היסודות האלה שעשו אותנו לעם גדול: חופש־הדעות, רוח הסובלנות ואהבת־הזולת. רק אז ציון לציון תהיה! (כתבי הרצל, כרך 1).

לכל מטעיכם אלה אין ערך, והם יבלו ויכמשו אם לא יפרחו בתוכם אהבת הבריות, נדיבות־הלב וחופש־הדעות! אלה עליכם לטפח ולרבות (כתבי הרצל, כרך 1).

חברה החדשה שלנו לנשים יש שוויון זכויות מלא [...] זכות הנשים לבחור ולהיבחר מובנת אצלנו מאליה. (כתבי הרצל, כרך 1).

דיברתי על עקרון הבחירות על זכותו של כל אדם להשפיע על גורל המדינה. היו בזה שני צדדים: זכות מסוימת של האדם ושוויון מסוים של בני האדם.... אינה סובלת אי־שוויון, ולא רק אי־שוויון כלכלי, אלא גם מדיני. (ברל כצנלסון, ערכים גנוזים: שיחות על בעיות החינוך לסוציאליזם)

אין האידיאה הסוציאליסטית סובלת שהאדם יהיה משועבד, היא אומרת לצמצם גם את שלטונם של הנבחרים עד למדרגה מינימלית, להקטין את האפשרות של שלטון אדם באדם, אפילו בתוך צורת ממשל דימוקראטי, ולהשאיר למדינה רק אותו מינימום של מרות הדרוש לקיום המדינה (ברל כצנלסון, ערכים גנוזים: שיחות על בעיות החינוך לסוציאליזם)

כי אי אפשר להגשים את הסוציאליזם, את חברת השיתוף והשוויון, שלא על דרך ההרחבה הבלתי פוסקת של זכויות האדם. (ברל כצנלסון, ערכים גנוזים: שיחות על בעיות החינוך לסוציאליזם)

לא היתה כמעט תנועה גדולה אחת בעולם, שבבואה לא נלחמה לחירות הרוח..... אבל גם במאות האחרונות של ההיסטריה האנושית ראינו מלחמות גדולות לזקיפות הקומה הרוחנית, ליכולת האדם לחשוב גם בניגוד לחברה (ברל כצנלסון, ערכים גנוזים: שיחות על בעיות החינוך לסוציאליזם)

שוחחנו על חירות ההשקפות הפוליטיות וכדומה. והרי יש גם חירות המחקר המדעי וחיפוש האמת בשטחים שונים. כולנו מבינים, שאם אמנם התגבר גליליאו על הקשיים וגילה את תגליתו לעולם, ואם שפינוזה לא חת מפני החרם, הרי היו רבים שלא עמדה בהם רוחם מפני הרדיפות, ולא כל גאון יש לו אומץ־לב להביע את דעותיו (ברל כצנלסון, ערכים גנוזים: שיחות על בעיות החינוך לסוציאליזם) "כל אנשי החברה החדשה, גברים ונשים, חייבים להקדיש שנתיים מחייהם לשירות הציבור, בדרך כלל בין גיל שמונה עשרה לעשרים, לאחר סיום הלימודים." (הרצל, אלטנוילנד)

"חולה חסר אמצעים צריך רק לפנות למשרד הרווחה, שאינו דוחה איש. בתי החולים מחוברים, כמובן, למרכזייה טלפונית. כך, על ידי תיאום מוקדם, אפשר למנוע מחסור זמני במקומות אשפוז. זה הרי מסוכן, וגם מביש, לטלטל חולה מבית חולים אחד לשני. אם בית חולים מלא, עומדים בחצר כלי רכב שמסיעים מיד את החולה לבית חולים אחר, שעומד הן לקלוט אותו." (הרצל, אלטנוילנד)

"בני החברים שלנו זכאים ללימודים חנם בכל שלב במסלול ההשכלה, כולל האוניברסיטה." (הרצל, אלטנוילנד)

הילדים מגיעים מכל פלגות העם. בבית הספר אין הבדל לא בכגדים, לא בשום דבר – זולת בכשרון, ובשקידה. אנו בחברתנו החדשה לא נעשה את מעשה ההשוואה. איש לפי פעלו. לא בטלנו את תחרות העבודה. אך התנאים שווים הם לכל". "בחברת ההישג, יש שאיש הצליח בעסק אחד, ומזה לבד היו תוצאות לילדיו ולצאצאי צאצאיו ליהנות מטוב החינוך הגבוה ולהיות כל ימיהם חסרי דאגה, ומן העבר השני אנוסים היו הנודדים לסבול לא רק בגלל פשעי אבותיהם, אך גם בגלל עסקיהם הרעים... משפחה שנתדלדלה נפלה לתוך אספסוף העניים, ועוז ענקים היה דרוש להתנער משם. אך בינינו אין הילדים מפסידים ואינם נשכרים בעד עסקי אבותיהם. בעד כל דור חדש הכל מתחיל מבראשית".
(הרצל, אלטנוילנד)